

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็นปัญหาที่มีการกล่าวถึงในชีวิตประจำวันมากขึ้นรวมทั้งได้กลายเป็นปัญหาของการขัดแย้งระหว่างประเทศ ระหว่างกลุ่มคน และระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ เนื่องจากการตัดสินใจในการใช้และรักษาทรัพยากร มีผลกระทบต่อกิจกรรมการบริโภค และการผลิตของหลายกลุ่มคน รวมทั้งเงื่อนไขการตัดสินใจเพื่อการลงทุนในแต่ละวันก็แปรเปลี่ยนไปตามภาวะการเมือง ซึ่งเกี่ยวโยงโดยตรงต่อการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยวิวัฒนาการก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและการเผยแพร่ข่าวสาร ทำให้การรับรู้ในปัญหา และความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมได้แพร่ออกไปอย่างรวดเร็วพร้อม ๆ กับการรู้แนวทางที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาก็อาการและต้นเหตุ และด้วยจิตสำนึกที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้นนี้เองทำให้การดำเนินธุรกิจได้หวั่นไหวเอาประเด็นการรักษาสิ่งแวดล้อมมาเป็นแนวทางในการชวนเชื่อ และดึงดูดความสนใจรวมทั้งเพื่อแสดงออกถึงความห่วงใย ที่ผู้ประกอบการค้าแต่ละรายมีต่อการรักษาสภาพแวดล้อมโดยส่วนรวม ซึ่งการดำเนินการทางธุรกิจเหล่านี้ได้รับความสนใจและสนับสนุนจากทางภาครัฐบาล หน่วยงานเอกชนและประชาชนทั่วไปพอสมควร เนื่องจากการถือว่าการหาทางออกที่ดีอย่างหนึ่งให้กับการพยายามแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมที่กำลังจะถึงจุดวิกฤต รวมถึงปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างขาดสติของมนุษย์ โดยที่การดำเนินการทางธุรกิจการตลาดนี้ได้ออกมาในรูปแบบของการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ผลิตภัณฑ์ซึ่งเกิดจากวัสดุซึ่งมีกระบวนการผลิตที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และยังมีผลิตภัณฑ์ต่างๆในบ้านเรือนเช่น หีองน้ำ หีองนอน หีองครัวที่ใช้แล้วไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาวะแวดล้อมอีกด้วย

การดำเนินการดังกล่าวนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการพยายามมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติที่ร่อยหรอแล้วยังเป็นกระแงที่สะท้อนให้เห็นอีกว่าสภาพสิ่งแวดล้อมในประเทศของเราในปัจจุบันนี้ถูกทำลายลงไปมากน้อยเพียงใด และใกล้ถึงจุดวิกฤตแล้วหรือยัง

"ประเทศไทยนี้เป็นที่ที่เหมาะสมมากในการตั้งถิ่นฐาน แต่ต้องรักษาไว้ไม่ให้ประเทศไทยซึ่งเป็นสวนเป็นนา กลายเป็นทะเลทรายก็ป้องกันได้ทำได้"

(พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

4 ธันวาคม 2532)

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงสนพระทัยในเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในชนบท ปัญหาสลัมในเมือง ปัญหามลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ ปัญหาการทำลายดิน การทำลายป่า และปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก ประกอบด้วยสภาพความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและผลเสียที่กำลังรุนแรงมากขึ้น ทำให้เห็นได้ว่าเป็นปัญหาการทำลายสภาพสิ่งแวดล้อม นับเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่ควรจะต้องหาแนวทางแก้ไข เนื่องจากชีวิตของเราจำเป็นต้องมีความเกี่ยวเนื่องกับสิ่งแวดล้อมทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น ป่าไม้ แหล่งน้ำ สภาวะแวดล้อมทางอากาศ เสียง ฯลฯ ซึ่งความเกี่ยวเนื่องดังกล่าวปรากฏทั้งในทางตรงและทางอ้อม มนุษย์เราได้ยึดถือ ครอบครอง และหาประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราอย่างไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมาในอนาคต จนเป็นเหตุให้ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดร่อยหรอลงไปอย่างรวดเร็ว

หากจะพิจารณาอย่างกว้าง ๆ จะพบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุที่สำคัญ คือ (อารยา ศุภธรรมมงคลกิจ, 2536)

1. การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากร ซึ่งในการนี้ได้มีการประมาณกันเมื่อ 2000 ปีที่แล้วประชากรของโลกมีเพียง 300 ล้านคน แต่ในปัจจุบันมีถึง 3,800 ล้านคน และถ้าอัตราการตายยังอยู่ในระดับปัจจุบันนี้แล้วประมาณปี ค.ศ.2000 ประชากรในโลกจะเพิ่มขึ้นถึง 7,000 ล้านคน การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากรนี้ ทำให้มีการบริโภคเพิ่มขึ้น กิจกรรมทุกอย่างที่ผลิตขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชากรก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ทั้งอุตสาหกรรม กสิกรรม เมื่อเป็นเช่นนี้การใช้ทรัพยากรที่จะเพิ่มขึ้น พร้อม ๆ กัน การปล่อยของเสียออกมาเช่นกัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523 : 2)

2. ค่านิยมของสังคม สังคมโลกในปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มที่ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการสร้างที่อยู่อาศัยและการใช้เครื่องใช้อุปโภคต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ซึ่งค่านิยมของสังคมในปัจจุบันมักเกิดขึ้นมาจากแรงจูงใจทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ (วินัย วีรวัฒนานนท์, 2533 : 8-9)

3. การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในหลายสาขา ได้มีวิวัฒนาการที่ก่อให้เกิดการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ได้ในปริมาณที่มากขึ้น ดังจะสังเกตได้ว่าไม่มีทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ บนพื้นโลกที่มนุษย์ยังไม่ค้นพบอีกต่อไปแล้ว ขณะเดียวกันเทคโนโลยีเองได้ก่อให้เกิดผลกระทบข้างเคียงต่อสภาพแวดล้อมและก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติในระหว่างกระบวนการผลิต

4. การพัฒนาเศรษฐกิจ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของโลกไม่ว่าจะเป็นประเทศใด ๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ล้วนเป็นเหตุทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ก่อให้เกิดความร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติ เกิดสารพิษและความเสื่อมทรามของสภาพแวดล้อม

สาเหตุทั้ง 4 ประการนี้ ทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสิ่งแวดล้อม คือ (อารยา ศุภพทรมงคลกิจ, 2536)

1. ทำให้ทรัพยากรลดน้อยลง (Resource Depletion) การดำรงชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าในอดีต ปัจจุบันและอนาคตจะต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ เมื่อมนุษย์มีความต้องการทรัพยากรเพิ่มขึ้น จึงต้องมีการแสวงหาทรัพยากรเหล่านั้นมาให้ทันกับความต้องการ แต่ความต้องการก็ยังคงมีอยู่ และปริมาณความต้องการใช้ก็เพิ่มขึ้นทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวม การขุดนำทรัพยากรขึ้นมาใช้โดยขาดความรอบคอบ ทำให้มีแนวโน้มว่าทรัพยากรต่าง ๆ จะต้องหมดสิ้นลงไปในระยะเวลาไม่นานนัก

2. ทำให้เกิดมลภาวะขึ้นกับสภาพแวดล้อม (Pollution) การนำเอาทรัพยากรมาใช้ในปริมาณที่มากขึ้นเรื่อย ๆ นั้น สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือของเสียที่เหลือจากการผลิตและบริโภค ซึ่งจะถูกทิ้งออกมาสู่สภาพแวดล้อมในปริมาณที่มากขึ้นตามการนำไปใช้เมื่อไม่สามารถทำลายของเสียได้ทัน ปัญหาที่เรียกว่า "มลภาวะเป็นพิษ" นับวันจึงเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

3. ปัญหาของระบบนิเวศวิทยา ระบบนิเวศวิทยาไม่ว่าจะใหญ่โต กว้างขวางหรือมีความจำกัดเพียงใด ก็ต้องมีความสัมพันธ์หรือพึ่งอาศัยถ่ายทอดให้แก่งานและกัน ซึ่งในปัจจุบันกิจกรรมของมนุษย์ในการใช้ทรัพยากรและการเกิดสารพิษได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลย์ขึ้นในระบบนิเวศวิทยา ปრაกฏการณ์ธรรมชาติที่เป็นผลมาจากความไม่สมดุลย์ของระบบนิเวศวิทยาที่เห็นได้ชัด คือ การเกิดแผ่นดินไหว การสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าและพรรณพืช การเกิดอุทกภัย ความร้อน และความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นในหลายภูมิภาค การลดลงของโอโซนในอากาศ เป็นต้น

เมื่อได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว คงจะพอเห็นภาพของความรุนแรงของปัญหาเหล่านั้นที่เราจะต้องร่วมกันแก้ไขได้พอสมควร อย่างไรก็ตาม อาจจะให้ได้เห็นภาพรวมของสถานการณ์สิ่งแวดล้อมปัจจุบันอย่างกว้าง ๆ เพื่อจะได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น และเข้าใจว่าเหตุใดทำไมเราถึงต้องมีผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น ซึ่งภาพรวมของสถานการณ์

การณ์และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการพยายามทำผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้นมา มีดังนี้

ทรัพยากรธรรมชาติ

1. ป่าไม้ จากการศึกษาในปี 2536 พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ป่า ไม้เหลือเพียง 26% และมีแนวโน้มจะลดลงเรื่อย ๆ โดยในระยะ 30 ปีที่ ผ่านมามีอัตราการลดลงเฉลี่ยถึงปีละ 3.02 ไร่ โดยเฉพาะในภาคเหนือและ อีสานซึ่งมีพื้นที่ป่ามากที่สุด ปัจจุบันลดลงอย่างมาก เนื่องจากมีการลักลอบตัดไม้ บุกรุกทำไร่เลื่อนลอยในเขตต้นน้ำและไฟป่าเป็นเหตุสำคัญ
2. สัตว์ป่า ปัจจัยสำคัญของปัญหามาจากพื้นที่ป่าอันเป็นที่อยู่อาศัย ลดน้อยลงและการลักลอบล่าสัตว์ เห็นได้จากสถิติของผู้กระทำผิดพระราชบัญญัติ ป่าสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าในปี 2528 มีถึง 299 คดี
3. ดินและการใช้ที่ดินพบว่าอัตราการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรถึง 47.14% ในปี 2528 ซึ่งมีข้อกำหนดว่าไม่ควรใช้เกิน 48% แสดงว่า ต่อไป การขยายพื้นที่เพื่อทำการเกษตรจะเป็นไปค่อนข้างจำกัด นอกจากนี้ยังมีปัญหา การกระจายตัวของดินเค็มในภาคอีสาน ซึ่งขณะนี้มีพื้นที่ที่เป็นดินเค็มกว่า 19.4 ล้านไร่ เพราะการตัดไม้ทำให้หน้าดินถูกชะล้างหลายการขาดการบำรุงดินและมี การตกค้างของสารเคมีในดินมากนั่นเอง
4. ทรัพยากรธรณี สภาพปัจจุบันของการทำเหมืองแร่หรือการขุด เจาะหาพลังงานปิโตรเลียมหรือก๊าซธรรมชาติ มักจะไม่มีการศึกษาผลกระทบ ของสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหาอยู่เสมอ
5. ทรัพยากรชายฝั่งทะเล พบว่าป่าชายเลนปัจจุบันเหลือเพียง ประมาณ 8 แสนไร่เท่านั้น ประการังกำลังประสบปัญหาการทำลาย จากการ ทอดสมอเรือท่องเที่ยวการลอบวางระเบิดปลา และการทิ้งน้ำเสียลงในทะเล

6. พืชที่หายากและกำลังจะสูญพันธุ์ ขณะนี้พบว่าพืชหลายชนิดที่กำลังสูญพันธุ์เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลาย และมีอีกหลายชนิดที่กำลังถูกคุกคามจากการลักลอบนำออกจากแหล่งต้นกำเนิด ซึ่งหากไม่เร่งอนุรักษ์ต่อไปจะสูญพันธุ์อย่างแน่นอน โดยเฉพาะในเขตป่าทุ่งใหญ่นเรศวรที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นป่าที่มีสภาพสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก (บุษบา ภูสกุล, 2536)

มลพิษ

1. ทางน้ำ ปัจจุบันสภาพแม่น้ำสายหลัก ๆ ของประเทศ เช่น เจ้าพระยา ท่าจีน แม่กลอง บางปะกง ล้วนแต่กำลังอยู่สภาวะวิกฤตโดยเฉพาะในช่วงที่ไหลผ่านเขตเมืองใหญ่และเขตอุตสาหกรรม น้ำเสียจากกองขยะ สิ่งปฏิกูล และการเกษตรกรรมมีมากจนทำให้ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำมีน้อยกว่ามาตรฐานที่กำหนด

2. เสียงและอากาศ อากาศและเสียงส่วนใหญ่จะมีปัญหาเฉพาะในเขตที่มีชุมชนหนาแน่นโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครและเมืองหลักใหญ่ ปัญหาที่น่าวิตก ก็คือปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมและมีปัญหาด้านการจราจรร่วมด้วย

3. สารพิษ จากสถิติในปี 2530 พบว่ามีผู้ป่วยจากสารเคมีทั้งสิ้น 9,738 ราย ซึ่ง 89% เกิดจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องการลักลอบการนำเอาสารเคมีมาทิ้งค้างในโกดังอีกด้วย (ไพลิน ศศิธนากรแก้ว, 2537)

จากการมองสภาพปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมา ชี้ให้เห็นว่าทรัพยากรธรรมชาติของเรากำลังถูกใช้ให้สิ้นเปลืองหมดไปอยู่เรื่อย ๆ สาเหตุสำคัญก็เนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์นั่นเอง ดังนั้นการพยายามของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อช่วยในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จึงเกิดขึ้น และแนวทางหนึ่งในปัจจุบันก็คือการเปิดตัวผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือที่บางครั้งถูกเรียกว่า "ผลิตภัณฑ์สีเขียว" ขึ้นเนื่องจากปัจจุบันผลิตภัณฑ์หรือสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ได้ถูกผลิตเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภค และเหตุนี้เองที่มีส่วนผลักดันให้การผลิตสินค้าบางชนิดมีการใช้ทรัพยากรในการผลิตอย่างไม่เหมาะสม จนกระทั่งทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดร่อยหรออย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีขบวนการผลิตที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมตลอดจนเป็นผลิตภัณฑ์ที่เมื่อผู้บริโภคใช้แล้วก่อให้เกิดภาวะต่อสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นตัวผลิตภัณฑ์หรือหีบห่อบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่จะกลายเป็นของเหลือใช้ หรือขยะที่เป็นภาระต่อสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บและกำจัด

การแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากจะต้องสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านการบริโภคที่ถูกต้องเหมาะสมให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ยังต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีทางเลือกในการซื้อหาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวก็คือ ผลิตภัณฑ์สีเขียว นั่นเอง

ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากจะถูกนำมาเป็นจุดขายของผู้ประกอบการบางรายแล้วการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ยังได้ถูกนำมาใช้เป็นประเด็นของการสร้างภาพพจน์ให้แก่ธุรกิจหลายชนิด รวมทั้งการปรับปรุงขั้นตอนการผลิตของตนเอง จากที่เคยมีผลกระทบและสร้างความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมไปสู่การผลิตที่มีผลกระทบที่ลดน้อยลง และได้ใช้การปรับปรุงขั้นตอนการผลิตดังกล่าวนำมาเผยแพร่ให้ผู้บริโภคหันมาใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มากขึ้น เรียกได้ว่า กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาใช้ทั้งเพื่อการค้าและประชาสัมพันธ์ธุรกิจเพิ่มขึ้น การหยิบยกประเด็นการรักษาสภาพแวดล้อมมาใช้ นับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมกับภาวะการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง การที่ผู้บริโภคมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นวิธีการทางการตลาดให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้บริโภคโดย

เฉพาะ เพียงแต่วิธีการทางการตลาดที่ถูกนำมาใช้ในปัจุบัน นอกจากจะเน้นประเด็นการรักษาสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการตลาดดังกล่าวจะต้องไม่เป็นอันตรายหรือเพิ่มภาระให้แก่สิ่งแวดล้อมอีกด้วย ซึ่งผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือผลิตภัณฑ์สีเขียวที่มีลักษณะที่พอจะให้นิยามได้คร่าว ๆ ดังนี้

1. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยประหยัดพลังงานหรือประสิทธิภาพการใช้พลังงานขณะนำไปใช้งาน
2. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการผลิตที่ใช้วัสดุในประเทศ ไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสมดุลและการคงอยู่ของระบบนิเวศในทะเลและป่าไม้
3. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากขบวนการผลิตที่ไม่สร้างมลพิษให้แก่สิ่งแวดล้อม นับตั้งแต่การนำวัตถุดิบออกมาจากแหล่งธรรมชาติ การขนส่ง การแปรรูป การผลิต และการจัดจำหน่าย
4. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะขณะที่มีการใช้และภายหลังจากใช้แล้ว
5. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้บรรจุภัณฑ์มากเกิดความจำเป็น และใช้บรรจุภัณฑ์ชนิดที่สามารถหมุนเวียนกลับไปใช้ประโยชน์ได้อีก
6. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ได้จากการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่และไม่ผ่านการฟอกย้อม
7. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ผ่านการทดลองกับสัตว์ทุกชนิด
8. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นอันตรายแก่ผู้ใช้ และสิ่งแวดล้อมขณะที่มีการใช้งาน
9. เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้งานได้หลายครั้ง และมีอายุการใช้งานยาวนาน
10. เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนช่วยในการประหยัดและลดการสูญเสียน้ำ
11. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีสารประกอบ cfc ซึ่งเป็นสารที่มนุษย์สังเคราะห์ขึ้น สามารถมีอายุอยู่ในชั้นบรรยากาศได้นานนับร้อยปี และมีส่วนทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจกถึงราวร้อยละ 20
12. เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนเสริมสร้างภูมิปัญญา เช่น หนังสือ เกมส์

13. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ถูกจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่จิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม
14. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการผลิตด้วยวิถีธรรมชาติ โดยไม่ใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
15. เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนช่วยลดมลพิษ และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร
16. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยลดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ในบรรยากาศ (จิระพล สินธุนาวา, 2536)

เนื่องจากการตื่นตัวและการเพิ่มความระมัดระวังในการเลือกใช้ และบริโภคของผู้บริโภคที่จะไม่ให้เป็นการต่อสิ่งแวดลอม การตัดสินใจของผู้บริโภคจึงมีความต้องการข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นอกเหนือจากปริมาณคุณภาพและราคาผลิตภัณฑ์ ความพอใจเบื้องต้นของผู้บริโภคในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ อาจอยู่ที่การที่ผู้ผลิตสามารถให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ได้เพียงพอ เนื่องจากการมุ่งเน้นคุณสมบัติบางประการของผลิตภัณฑ์เป็นเวลานานจนเป็นประเด็นการขายของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดอาจทำให้ผู้ผลิตเพิกเฉยหรือลดความสำคัญในการให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อผู้บริโภค ดังนั้นจึงควรที่จะทำการศึกษาถึงพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครปัจจุบัน เนื่องจากผู้บริโภคส่วนนี้นับได้ว่าเป็นผู้ที่กำลังในการซื้อหาสินค้าอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงมาก และเป็นการใช้จ่ายเพื่อซื้อหาสิ่งของเหล่านี้อย่างสิ้นเปลืองและไม่คำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ว่าจะร่อยหรอลงไปมากเท่าใด เนื่องจากคนกลุ่มนี้ห่างไกลจากการเกี่ยวข้องกับผลกระทบที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากธรรมชาติที่ลดน้อยลง และสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลาย ซึ่งอาจก่อให้เกิดภาวะเลวร้ายทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม สภาพระบบนิเวศถูกทำลาย

และแม้ว่าคนในกรุงเทพมหานครจะได้รับผลกระทบจากการเกิดมลพิษต่าง ๆ อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่ทึบตันบ้าง แต่ก็ยังคงมีพฤติกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสม และไม่มีประสิทธิภาพน้อยอยู่ และเมื่อได้มีการศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มคนดังกล่าวแล้ว ผลที่ได้จะนำมาเป็นแนวทางศึกษาเพื่อพัฒนาการให้ข่าวสารความรู้ในเรื่องดังกล่าว ผ่านทางสื่อที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการหันมาใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อไปในอนาคตได้

ความตื่นตัวในเรื่องของผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เป็นรูปเป็นร่าง และมีการเผยแพร่ออกสู่สายตาของสาธารณชนเป็นครั้งแรก จากการจัดงานเทศกาลของขวัญเพื่อโลกสวยครั้งที่ 1 ที่โรงแรมดุสิตธานี เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2535 โดยสมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย) และในการจัดงานครั้งนี้ ได้มีการรวบรวมรายชื่อผลิตภัณฑ์ที่เข้าร่วมงานดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้เป็นหมวดหมู่ดังนี้

1. ผ้าไม่ฟอกย้อม

ผ้าฝ้ายไม่ฟอกย้อมคืออะไร

ผ้าฝ้ายที่ไม่ฟอกย้อมเป็นผ้าฝ้ายที่ได้จากการผลิตที่ไม่ผ่านกระบวนการฟอกขาวด้วยสารประกอบคลอรีนซึ่งการฟอกขาวด้วยสารดังกล่าวจะทำให้เกิดสารพิษที่ เรียกว่า ไดออกซิน ที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสิ่งมีชีวิต ซึ่งสารพิษไดออกซินนี้จะทำให้เกิดความผิดปกติของการสร้างภูมิคุ้มกันในร่างกาย และเป็นสารก่อมะเร็งที่มีพิษร้ายแรง การใช้ผ้าไม่ฟอกจึงมีส่วนช่วยป้องกันการเกิดสารพิษไดออกซินที่เป็นพิษร้ายแรงนี้ได้ ผ้าไม่ย้อมสีช่วยรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างไร

การย้อมสีให้ติดเส้นใยของผ้า ต้องใช้สารเคมีที่เป็นพิษรุนแรงของโลหะบางชนิดช่วย ดังนั้นการใช้ผ้าไม่ย้อมสี จะช่วยป้องกันการปล่อยมลพิษทางน้ำได้อย่างมาก เนื่องจากสีหลายชนิดที่ใช้ย้อมผ้าไม่สามารถกำจัดได้โดยวิธีบำบัดน้ำเสียที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในขณะนี้และการกำจัดให้ได้ผลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก ผู้ประกอบการหลายราย จึงปล่อยน้ำสีที่ใช้ในการย้อมผ้าลงสู่แหล่งน้ำ โดยไม่มีการบำบัดอย่างเหมาะสม ดังนั้นการเลือกผ้าไม่ย้อมจึงมีส่วนช่วยการลดมลพิษทางน้ำได้และยังช่วยลดการใช้น้ำและกำลังไฟฟ้าในขั้นตอนการย้อมได้อย่างมาก นอกจากนี้ ผ้าที่ผ่านการฟอกย้อมจะถูกเคลือบหรือการทำให้ผ้าคงตัว ไม่หดตัวด้วยฟอร์มาลดีไฮด์เรซิน ซึ่งสารนี้จะระเหยออกจากเนื้อผ้าอย่างต่อเนื่อง ถ้าได้รับปริมาณมากจะทำให้เกิดการอ่อนเพลีย นอนไม่หลับ ปวดศีรษะ การระคายเคืองต่อทางเดินหายใจ และปัญหาอื่น ๆ

การเลือกใช้ผ้าไม่ฟอกย้อม จึงมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการป้องกันและลดการเกิดมลภาวะทั้งทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งการช่วยลดการใช้ทรัพยากรได้อย่างมาก กล่าวคือ ผ้าแต่ละพับที่ไม่มีฟอกย้อม จะช่วยลดการใช้น้ำได้มากถึง 40,000 ลิตรและลดการใช้พลังงานได้ถึง 140 กิโลวัตต์-ชั่วโมง

2. ผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ

ผ้าชนิดนี้ถือเป็นงานหัตถศิลป์ การผลิตและออกแบบมิได้ผ่านอุปกรณ์สมัยใหม่ใด ๆ เลย นอกจากนี้ผ้าชนิดนี้จะไม่มีการฟอกขาวโดยสารเคมีซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม กรรมวิธีในการสร้างสีไม่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง วัตถุดิบหาได้จากธรรมชาติ และผ้าที่ย้อมสีธรรมชาติจะไม่เป็นอันตรายต่อผิวสัมผัสหรือสุขภาพของผู้ใช้ เนื่องจากปราศจากสารเคมี และเมื่อเลิกใช้แล้วผ้าชนิดนี้ยังสามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ ไม่ตกค้างเป็นภาระให้สิ่งแวดล้อมอีกด้วย

3. สารสกัดจากธรรมชาติ

ธรรมชาติสร้างสรรค์สารบำรุงจากพืชพันธุ์สมุนไพรนานาชนิดที่นำมาใช้ประโยชน์ถนอมผิวพรรณและแพรวพราวได้ใกล้เคียงกับธรรมชาติมนุษย์มากที่สุด ดังนั้นผลิตภัณฑ์บำรุงความงามที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากธรรมชาตินั้น ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้แน่นอน สารสกัดจากธรรมชาติที่ใช้ในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง เช่น น้ำผึ้ง น้ำมันมะกอก มะนาว แดงกวา ว่านหางจระเข้ แอปเปิ้ล เป็นต้น

4. ผลิตภัณฑ์อาหารจากธรรมชาติ

เช่นเดียวกับ สารสกัดจากธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์อาหารจากธรรมชาติ เกิดจากผลผลิตจากธรรมชาติโดยตรง ปราศจากสารเคมีใด ๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อร่างกาย ดังนั้น มันจึงได้ว่าผู้บริโภคต้องใช้ขบวนการที่เป็นอันตรายต่อสภาพแวดล้อมแต่อย่างใด

5. ผลิตภัณฑ์และพลาสติกกรีไซเคิล

ในขณะที่กรุงเทพมหานครกำลังประสบปัญหาอย่างรุนแรงเกี่ยวกับปริมาณมูลฝอยที่มีปริมาณมหาศาลและไม่สามารถกำจัดได้หมดโดยจากการสำรวจพบว่ามูลฝอยทั้งหมดที่รวบรวมได้มีบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว 37.54%ซึ่งในจำนวนนี้เป็นบรรจุภัณฑ์พลาสติกถึง 12.06% และจากคุณสมบัติที่พลาสติกมีอายุยาวนานยากต่อการย่อยสลาย (200 - 300 ปี) ทำให้ปัญหาที่เกิดจากพลาสติกจัดเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก

พลาสติกกรีไซเคิลช่วยสิ่งแวดล้อมอย่างไร

การนำพลาสติกที่ใช้แล้วหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่นอกจากจะเป็นการช่วยลดปัญหาขยะแล้ว ยังเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและลดต้นทุน

และพลังงานในการผลิตด้วย โดยการนำพลาสติกที่ใช้แล้วเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่จะประหยัดพลังงานได้ถึง 90% ขั้นตอนการทำพลาสติกไซเคิล เริ่มจากการนำพลาสติกที่ใช้แล้วไม่ว่าจะเป็นถุงพลาสติก ขวดพลาสติก ฯลฯ มาแยกแยะตามชนิด จากนั้นทำความสะอาดพลาสติกเหล่านั้นแล้วส่งเข้าเตาหลอมเพื่อรีดออกมาเป็นต้น ตัดเป็นเม็ดเรียกว่า "เม็ดพลาสติกเก่า" เม็ดพลาสติกเก่านี้ก็จะถูกนำไปผลิตเป็นภาชนะหรือผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ต่อไปอีก ปัจจุบันผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ทำมาจากพลาสติกเก่าสามารถซื้อได้ในรูปของภาชนะและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น ตะกร้า ชันน้ำ กาละมัง ถัง บังกี ตลับเทป สันรองเท้า ถุงหิ้ว สีต่าง ๆ (ถุงก๊อปแก๊ป) ดังนั้นผู้บริโภคทุกท่านสามารถช่วยลดภาวะต่อสิ่งแวดล้อมได้ โดยใช้พลาสติกกรีไซเคิล รวมถึงการช่วยแยกขยะที่ทิ้งจากครัวเรือนเพื่อแยกการนำกลับมาใช้ใหม่ด้วย

6. ซีโอไลท์กับสิ่งแวดล้อม

ซีโอไลท์เป็นแร่ที่พบได้ในธรรมชาติ จัดเป็นสารประกอบอินทรีย์เชิงซ้อนของซิลิคอนอะลูมิเนียมซิลิเคิลสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมายหลายชนิด เช่นในเครื่องกรองน้ำใช้กำจัดน้ำเสีย หรือใช้ผสมในผงซักฟอกเพื่อลดความกระด้างของน้ำซึ่งประการหลังนี้จะช่วยลดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมได้มาก เนื่องจากสารลดความกระด้างของน้ำที่ใช้ในผงซักฟอกทั่วไป คือ ฟอสเฟต ซึ่งเป็นอาหารที่ดีสำหรับพืชน้ำเล็กๆ ที่อยู่ในแหล่งน้ำ เมื่อน้ำทิ้งที่มีฟอสเฟตถูกทิ้งสู่แหล่งน้ำมากขึ้น จะทำให้พืชน้ำเหล่านั้นเกิดขึ้นมากมาย และเมื่อพืชน้ำเหล่านั้นตาย จะมีความต้องการออกซิเจนในปริมาณสูง เพื่อย่อยสลายซึ่งในที่สุดก็จะเกิดภาวะขาดแคลนออกซิเจนจึงส่งผลให้สัตว์น้ำอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในน้ำตายไปด้วย น้ำจึงเน่าเสีย แต่การใช้ซีโอไลท์แทนฟอสเฟตจะไม่ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะทางน้ำได้ดี

7. อุปกรณ์ประหยัดพลังงาน

ในที่นี้รวมทั้งการประหยัดพลังงานน้ำโดยใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ เช่น ฝักบัวประหยัดน้ำหรือสุขภัณฑ์ประหยัดน้ำ และการประหยัดพลังงานไฟฟ้าโดยการ

ใช้หลอดไฟประหยัดพลังงานซึ่งจะช่วยประหยัดพลังงานได้ถึงหนึ่งในห้าของหลอดไฟที่ใช้ในปัจจุบัน ด้วยกำลังสว่างเท่ากันแม้ราคาจะแพงกว่า แต่ถ้าคิดถึงการคุ้มทุนในระยะยาวจะให้ผลที่ดีกว่าอย่างเห็นได้ชัดทีเดียว

8. ผลิตภัณฑ์ช่วยลดควันพิษและสารมลพิษในเครื่องยนต์เผาไหม้

ผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะช่วยแก้ไขปัญหามลภาวะทางอากาศได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้แก่ น้ำมันช่วยลดควันขาวในมอเตอร์ไซด์ สารปรับคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงรวมถึงน้ำมันไร้สารตะกั่วด้วย

9. ผลิตภัณฑ์อวยพร ไดอารี่ ปฏิทิน

ผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้เป็นสื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึก ความเข้าใจ และแนวคิดต่างๆ ในการช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ หากแต่วัสดุที่ใช้ในการผลิตจะต้องสามารถนำมารีไซเคิลได้ หรือเป็นวัสดุรีไซเคิลได้

10. หนังสือสร้างสรรค์และประเทืองปัญญาสำหรับเด็ก

หนังสือเหล่านี้จัดเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึก และปลูกฝังความคิดด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่เด็ก เพื่อประโยชน์ในการปลูกจิตสำนึกที่ดีในอนาคตในส่วนของ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อไป

(เอกสารของขวัญเพื่อโลกสวย, 2535)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และทัศนคติการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และทัศนคติต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
9. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติกับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ปัญหานำการวิจัย

1. ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจอันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันหรือไม่
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนหรือไม่
3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนหรือไม่
4. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนหรือไม่
5. ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนหรือไม่
6. ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนหรือไม่
7. ทัศนคติต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนหรือไม่
8. พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนหรือไม่

ขอบเขตการวิจัย

1. มุ่งศึกษาเฉพาะประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่ปัจจุบันพำนักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธี multistage sampling เลือกศึกษาประชาชน 12 เขต จาก 36 เขต

2. ผลลัพธ์ที่เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่นำมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จะทำการศึกษาโดยรวมให้ครอบคลุม ประเภทของผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในหมวดหมู่ต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาให้ได้มากที่สุด อาทิเช่น ผลิตภัณฑ์ในหมวดหมู่ต่อไปนี้

ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าไม่พอกย้อม

ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ

ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารจากธรรมชาติ เช่น ผักปลอดสารเคมี
อาหารไม่ใส่สารกันบูด

ผลิตภัณฑ์ประเภทพลาสติกรีไซเคิล เช่น ถุงใส่ของในห้างสรรพสินค้า

ผลิตภัณฑ์ประเภทสารสกัดจากธรรมชาติ เช่น เครื่องสำอางค์ที่มี
ส่วนผสมของสมุนไพร

ผลิตภัณฑ์ประเภทที่มีการใช้ซีโอไลต์เพื่อช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น
ผงซักฟอกที่มีส่วนผสมของสารซีโอไลต์

ผลิตภัณฑ์ประเภทอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน เช่น หลอดไฟประหยัด
พลังงาน (หลอดคอม) ก้อนน้ำระบบกัก สุขภัณฑ์ประหยัดน้ำ

ผลิตภัณฑ์ประเภทช่วยลดควันพิษและสารมลพิษในเครื่องยนต์เผา
ไหม้ ได้แก่ น้ำมันไร้สารตะกั่ว

ผลิตภัณฑ์ประเภทบัตรอวยพร ปฏิทิน ไดอารี่

3. สื่อมวลชนที่ศึกษา ศึกษาเฉพาะวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร

4. สื่อบุคคลที่ศึกษา หมายถึง บุคคลที่ส่งข่าวสาร เช่น คนรู้จัก เพื่อนญาติ
5. สื่อเฉพาะกิจที่ศึกษาเฉพาะเอกสารเผยแพร่ ป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ นิทรรศการ

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างกัน
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน
3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน
4. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน
5. ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน
6. ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน
7. ทัศนคติต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน

8. พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติหรือวัสดุใช้แล้ว โดยผ่านกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมหรือก่อให้เกิดผลเสียน้อยที่สุดทั้งการนำวัตถุดิบออกมาจากแหล่งผลิต ระหว่างการผลิตและหลังการผลิต

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สถานที่อยู่อาศัย สถานประกอบการและอาณาบริเวณใกล้เคียงที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ประกอบการ

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

สื่อมวลชน หมายถึง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร

สื่อบุคคล หมายถึง เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเอกชนที่ทำการเผยแพร่ความรู้ในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน เครือญาติ

สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง ป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารเผยแพร่แผ่นพับ โบสเตอร์ การจัดงานนิทรรศการ และกิจกรรมเสริมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำเพื่อเผยแพร่เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนี้

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ได้ โดยแบ่งออกเป็นความรู้ต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรือความรู้ต่อเรื่องในระดับกว้าง

ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมและการแก้ไขปัญหาโดยการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง

(1) ความโน้มเอียงหรือแนวโน้มในการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ หรือสัญลักษณ์ของสิ่งนั้นในทางใดทางหนึ่งทั้งเกิดจากประสบการณ์ของบุคคลนั้น ๆ เราสามารถวัดทัศนคติออกเป็นระดับความมากน้อย (Psychology object) ซึ่งอาจจะเป็นอะไรได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของบุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ และในความรู้เหล่านี้ผู้รู้สึกสามารถจะบอกความแตกต่างได้ว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

(2) ความคิดเห็นที่มีอารมณ์หรือความรู้สึกมาประกอบเป็นแนวโน้ม ซึ่งพร้อมที่จะแสดงอาการสนับสนุน พอใจ หรือ คัดค้าน หรือ ไม่พอใจ (เสถียร เขยประทับ, 2528)

ทัศนคติต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง ความคิดเห็นต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

การมีส่วนร่วม หมายถึง ความบ่อยครั้งในการกระทำ หรือการให้ความร่วมมือของประชาชนหรือกลุ่มคนในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ประชาชน หมายถึง ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

นักเรียน นิสิต นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาต้นถึงปริญญาตรี หรือปริญญาโทหรือสูงกว่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปวางแผนการใช้สื่อเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับข้อดีในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อที่ประชาชนจะได้เกิดความรู้ และมีทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจนมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในที่สุด

2. ผลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการมองแนวทางในอนาคตของทัศนคติต่อการร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน โดยการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อที่การวางแผนตลาดของผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชนิดใหม่ ๆ จะได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย